

DÜNYA ÇOCUKLARI VE GELECEĞİMİZ

Prof. Dr. Özdemir İlter

Çocuklarımız hakkında papyrus Ebers'den (M.Ö. 1550) günümüze dek çok şey söylendi ve yazıldı. Çocuklar isteklerini bize “Bir Dünya Bırakın Biz Çocuklara, İslanmış Olmasın Gözyaşlarıyla” diye iletiler. Atasözleri söylendi “Bu Dünya Bize Atalarımızdan Miras Kalmadı, Biz Onu Çocuklarımızdan Ödünç Aldık” (Çin Atasözü). Bütün bu yazılan ve söylenenlere rağmen çocukların dünyasında bugüne kadar önemli bir değişiklik olmadı.

Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra çocuklar birçok alanda adeta araştırma materyali olarak ele alınmıştır. Her araştırmacı kendi ilgi açısından çocuğa yaklaşmış; Böbrek hastası çocuk, kalp hastası çocuk, hırpalanmış çocuk, ihmal edilmiş çocuk v.b. Bu nedenledir ki çocuğun kişi olarak bütünlüğü ve toplumdaki yeri bu ayrıntılar arasında hemen hemen kaybolmuş gibidir.

İlk kez cumhuriyetle birlikte ulusal egemenliğin çocukların geleceği için olmazsa olmaz bir zorunluluk olduğu 23 Nisan 1920'de genç Türkiye Cumhuriyeti'nde bütün dünyaya duyurulmuş ve hayata geçirilmeye çalışılmıştır. 20. yüzyıl insanlara çok kötü günler yaşatmıştır. Ancak gene bu yüzyılda insanlar ormanların güzelliğini yeniden keşfettiler. 20. yüzyılın son çeyreğinde insanlar çocukların sağlığını tek tek ya da ulusal düzeyde çözümü yerine, yeryüzü düzeyinde çözümünün mümkün, daha ekonomik ve daha akılcı olduğunu anladılar.

1990 yılında “Çocuklar İçin Dünya Zirvesi” New York şehrinde toplanarak 1995 yılında varılacak hedefleri saptadılar. 1995 Amsterdam toplantısında bu hedeflerin ötesine geçildiği görüldü. 1995 Amsterdam toplantısında 2000 hedefleri ve bu hedeflere varmak için toplumsal katılımın önemi vurgulandı. Nihayet, insanlık çocuk sağlığından yalnızca anne babaların değil Cumhurbaşkanı kadar ülke yönetiminde görevli olan herkesin sorumlu olduğunu anlamıştı.

Dünya Sağlık Örgütü 1979 yılını çocuk yılı ilan etmişti. Gerçekten o yıl dünyanın her ülkesinde çocukların dünyanın geleceği olduğuna dair çok sayıda toplantı yapılmış, bu toplantılarda politikacılar, bilim adamları çocuk sağlığında varılacak hedefleri parlak sözcüklerle belirlemişlerdi. Yılsonunda geriye kalan ise en azından ülkemizde birkaç tozlu park ile taslak halindeki birkaç kreşten ibaretti. Hâlbuki UNICEF Başkanı 1 Ocak 1979'da Çocuk Yılı'nı açarken “Sık sık soruyorlar bana neden çocuk yılı? Şöyle yanıtlıyorum: Bunun iki milyar nedeni var. Çoğu da on yaşın altında. Dünyanın bir çok yerinde çocuklar hala normal çocukluğun gereksinimlerinden, sağlıklı bir büyüme ve eğitimden yoksundurlar. Zengin ülkelerde bile kimsesiz ve yoksul, sömürülen, ihmal edilen ve aç çocuklar vardır” diyordu.

Böyle bir dünyada hala milyonlarca dolar harcanarak tanklar, destroyerler, seston hızlı avcı uçakları, yerin altında yerin üstünde patlayan bombalar yapıldığını gördüğü için olmalı ki Dr. K. Waldheim “Çocuklarımızın içinde büyüdüğü dünya ulusal kaynakların adil ve akıllıca kullanıldığı ve ulusların yaşantısının çatışma değil, işbirliği ile belirlendiği bir dünya olmalıdır. Sonsuz barış umutları savaş korkularını yenmelidir.” Diye konuşmak zorunda kalıyordu. Aynı yıl Birleşmiş Milletler Genel Kurul Başkanı Indalecio Lievano Kurulu şu sözlerle açıyordu: “ Öncelikle çocuğu ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmenin odağı olarak görmemiz gerekmektedir. Çocuğun beslenmesi, hastalıklara karşı korunması, eğitim görmesi ve en önemlisi çocuk olma hakkının mutluluğa erişmesi ve yaşamının bu bölümünü

yoksulluğa, ayrıcalığa ve genç yaşta ihtiyarlamaya maruz kalmadan geçinebilmesini sağlayacak bakım ve sevginin ondan esirgenmemesi konusunda ısrarlı olmalıyız. Bu hedefe varabilmek için ulusal ve uluslar arası kaynakların daha büyük bir yüzdesinin sadece 1979 yılı içinde değil önümüzdeki yıllarda da çocuğun korunmasına ayrılmasını istemeliyiz.

Endüstrileşmiş ülkeleri geliştirmekte olan dünyanın çocuklarına daha çok yardım yapma yönünde uyarmalıyız. Bu uyarı sadece insancıl duygular için değil, aynı zamanda uluslar arası barış ve güvenliği koruma açısından da çok önem taşımaktadır. Çocukları ihmal etmek demek aç, cahil ve kin dolu bir dünyada hiç kuşkusuz huzursuz ve şiddet eylemlerinin sık görüleceği toplumlar yaratacaktır.” Sayın Liveano sanki bu günleri görerek konuşmuştur.

Gerçektende çok şey söylenmiştir çocuklar hakkında, daha 1924’te Cemiyet-i Akvamın çocukları koruma fonu 5. Genel Konsey toplantısında Cenevre’de şu kararlar alınıyordu.

1. Çocuğun normal görüşmesi için gerekli her türlü maddi ve manevi olanaklar kendisine sağlanmalıdır.
2. Aç çocuk beslenmeli, hasta çocuk tedavi edilmeli, geri zekalı çocuğa yardım edilmeli, suçlu çocuk topluma kazandırılmalı, terk edilmiş veya yetim çocuk bakılmalı ve korunmalıdır.
3. Felaket anlarında ilk önce çocuklara yardım edilmelidir.
4. Çocuğa yaşam hakkı tanınmalı ve her biçimde sömürüden korunmalıdır.
5. Yeteneklerinin insanlık hizmetine hasredilmesinin gerektiğinin bilinci içinde geliştirilmelidir.

Bu taslak “İnsan Hakları Evrensel Bildirilerine (1948), Çocuk Hakları beyannamesi’ne (20 Kasım 1959), anayasalara (1960 anayasamız), Sosyal haklar yasalarına (18 Ekim 1961 Avrupa Sosyal Haklar Yasası) girerek değişik kalıplar şeklinde günümüze kadar ulaşmıştır.

Daha 1920 yılında Mustafa Kemal çocuklarla dünyanın geleceği arasındaki ilişkiyi görüp yurttta ve cihanda barış için alınacak önlemlere işaret etmek için Ulusal Egemenliği Çocuk Bayramı ile taçlandırınıyordu.

İnsanlık bu gerçeği 20. yüzyılın son günlerinde kavrar gibi olmuştur. Birleşmiş Milletler Genel sekreteri Kofi Annan’ın 1998’de yaptığı açılış konuşmasındaki şu sözler bu görüşü desteklemiyor mu?

“Gelecekteki dünyanın kimi olgularına göz atmak için süper bilgisayarlarla yapılacak tahminlere gerek yok. Gelecek bin yılın pek çok yönü, çocuklarımıza bugün nasıl baktığımızı göre biçimlenmektedir. Yarının dünyasına elbette bilim ve teknoloji de biçimlendirebilir; AMA BU DÜNYA, BAŞKA HERŞEYDEN ÇOK ÇOCUKLARIMIZIN ZİHİNLERİNDE VE BEDENLERİNDE DAHA BUGÜNDEN BİÇİMLENMEKTEDİR”.

İyi ve sağlıklı beslenme, çocukların yaşamlarını değiştirebilir, fiziksel ve zihinsel gelişmelerini iyileştirebilir, sağlıklarını koruyabilir ve gelecekteki üretkenlik için daha bu günden sağlam temeller atabilir.

Gelişmekte olan ülkelerde 5 yaşından küçük 200 milyonu aşkın çocuk kötü beslenmektedir. Bu mesaj kötü beslenen çocuklar ve daha genel anlamda dünyamız için özellikle ivedilik taşımaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde her yıl meydana gelen 12 milyon 5 yaş altı çocukların ölümünün yarısından çoğunda yetersiz beslenmenin rolü vardır. Yetersiz beslenen çocuklar, çok büyük değer taşıyan zihinsel yeteneklerinden de kayba uğrayabilmektedirler. Gene

yetersiz beslenme yüzünden daha sık hastalanmaktadırlar. Yaşasalar bile, bu yaşam birtakım kalıcı zihinsel ve bedensel özürlülerle süren bir yaşam olmaktadır.

Dünya: Beslenme sorununu nasıl çözeceğini bilmektedir. Yerel topluluklar, hükümet dışı kuruluşlar, hükümetler ve uluslar arası kuruluşlar arasındaki işbirliği için güçlü bir temel oluşturulduğunda, gelecek (ve çocuklarımızın yaşamı) bizim isteğimiz ve onların hak ettikleri yönde biçimlenebilir. Sağlıklı bir büyüme ve gelişme daha ileri üretkenlik, toplumsal eşitlik ve barış böyle sağlanabilir.